

Запорізький
Національний
Університет

КУЛЬТУРНІ ПРОЦЕСИ У ДОБУ КОЗАЧЧИНИ

- ДОБА ЛИТОВСЬКО-РУСЬКОГО КНЯЗІВСТВА.
БОРОТЬБА ЗА «РУСЬКУ СПАДЩИНУ».
ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ПОСТУП
- ЦЕРКОВНА УНІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА УКРАЇНСЬКИЙ
КУЛЬТУРОГЕНЕЗ
- ДІЯЛЬНІСТЬ ЦЕРКОВНИХ БРАТСТВ ТА КИЄВО-
МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ
- КУЛЬТУРОЛОГІЧНА ТА ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ
ІВАНА МАЗЕПИ.

“МИ СТАРИНУ НЕ РУШИМО. А НОВИНИ НЕ ВВОДИМО”

Велике
князівство
Литовське

Велике
князівство
Московське

Королівство
Польське

“ПИСАРЬ МЕСЬКИЙ ПО-РУСЬКИ
МАЕТЬ ЛІТЕРАМИ І СЛОВАМИ
РУСЬКИМИ ВСІ ЛИСТИ І ПОЗОВИ
ПИСАТИ” (ЗБІРНИК ЗАКОНІВ 1565Р.)

Королівство
Угорщина

Королівство
Молдовське

Кримське
Ханство

Османська
імперія

ЮРІЙ ДРОГОБИЧ

Видатний представник західноєвропейської гуманістичної культури й учений європейського масштабу. Проповідник гуманістичних ідей і нових досягнень науки. Автор першої друкованої книжки, виданої українцем закордоном: "Прогностична оцінка поточного 1483 року магістра Юрія Дрогобича з Русі, доктора філософії та медицини університету Болоньї"

КОСТЯНТИН-ВАСИЛЬ ОСТРОЗЬКИЙ.

“Де православіє наше почало сяяти,
мов сонце, будівничі церкви божої
почали показуватися, книги
друковані почали множитися.”

Засновник Острозької слов'яно-
греко-латинської школи вищого
типу – першої наукової установи
України, першого українського
навчального закладу
європейського типу

ПЕРЕСОПНИЦЬКЕ ЄВАНГЕЛІЄ

Визначна рукописна пам'ятка староукраїнської мови та мистецтва XVI століття.. Перший з відомих донині перекладів текстів Євангеліє на розмовну українську мову. У рукописі чітко виявлені фонетичні, граматичні, лексичні риси живої народної української мови 16 ст.

Берестейська унія 1596 року

Проповідь Скарги (пол.
«Kazanie Skargi (1864)»

Берестейська унія 1596 р. - утворення УГКЦ

Умови

- Підпорядкування Папі Римському
- Греко-католицьке духовництво звільнялося від сплати податків
- Уніатська шляхта на рівні з католицькою могла претендувати на держ. посади
- Церковні обряди залишались православними, а мова богослужіння - церковнослов'янська
- Визнано засади/догмати католицької церкви

Наслідки

- Об'єднання церков не відбулось. Утворилась третя - греко-католицька (уніатська)
- Більші утиски православних. Ліквідовано православну ієрархію. Уніатська так і не набула статусу рівноправної з католицькою.
- Частина шляхти, козацтво та селянство дотримувалися православ'я та боролися за нього
- Згодом УГКЦ стала оплотом українства проти полонізації

Суперечка = Розвиток

Полемічна література

Твори, у яких відображається релігійна дискусія між представниками православної та католицької церкви. Набула поширення на теренах України у 16 ст. у зв'язку з обговоренням унії двох церков

Герасим Смотрицький:

- *“Ключ до царства небесного...”* – перша друкована пам'ятка укр. полемічної літератури
- готував до друку *Острозька Біблія (1581)*
- перший ректор Острозької академії

Мелетій Смотрицький:

- *“Грамаика словенська”* – фундаментальний твір, підручник церковнослов'янської мови
- ректор Київської Братської школи (1619)

Іван Федоров:

- першодрукар та книговидавець (Львів)
- “*Апостол*” - перша друкована книга в Україні (1574)
- “*Буквар*” - перший український друкований підручник
- *Острозька Біблія* - перше повне друковане видання Біблії церковнослов'янською мовою

. Євангеліст Лука: гравюра з львівського “Апостола” 1574

БРАТСТВА ТА КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ

Братський рух

- **Братства** - національно-релігійні громадські об'єднання при православних церквах
- **1586 р.** - утворення першої братської слов'яно-греко-латинської школи у м. Львів (Львівське успенське братство. Домоглося ставропігії (автономії).

найавторитетніше

Діяльність

- доброчинність
- культурно-освітня діяльність (створювали бібліотеки, відкривали друкарні та школи)
- братські школи давали середню освіту
- прагнули поліпшити становище церкви (православної)
- хотіли бачити церкву “дешевою” та загальнодоступною

Козацькі літописи

Історико-літературні твори
другої половини 17 - середини 18
ст., присвячені козацьким війнам

Літопис Самовидця про події
1648-1702 років. Вірогідний автор
- Роман Ракушка-Романовський

Літопис Грабянки (1710) про події від
виникнення козацтва до 1709 року

Літопис Самійла Величка (1720)
про події в Україні 1648-1700 років.

Музична освіта

17-18 ст.

Січова співацька школа, де готували фахівців для церковних хорів

Києво-Могилянська Академія. Поєднання теорії музики та педагогіки

Глухівська співацька школа, готувала співаків до Придворної капели

Романс - жанр камерної вокальної музики: “Їхав козак за Дунай” Семена Килимовського, “Всякому городу нрав і права” Григорія Сковороди, “Дивлюсь я на небо” Михайла Петренка.

Театральне життя

Шкільні драми

Вертепні вистави

**Народне
малярство**

Народні ікони

Народна картина

Козак-мамай (козак-
бандурист)

Домінування в одязі червоного кольору, гармонійно поєднаний з відтінками чорного, вохристого, зеленого. Спрощені риси і форми надають композиціям монументальності, кольорова насиченість

Висока міра узагальнення символічність образу- істор. пам'ять народу, ідеалізація - мирний страж своєї землі, мужнього, зосередженого й мрійливо-задумливого.

Григорій Сковорода

філософ, письменник, поет, педагог, ключова
постать літератури українського бароко та
філософії Просвітництва.

Григор. о^е Σ.

[Watch video on YouTube](#)

Error 153

Video player configuration error

